

Sygn. akt I C 335/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Kirsch

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2017 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa R. B. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. odstępuje od obciążania powoda R. B. (1) kosztami procesu,

III. zasądza od Skarbu Państwa – kasa Sądu Okręgowego w Siedlcach na rzecz adwokata T. W. prowadzącego Kancelarię Adwokacką przy ulicy (...) w S. kwotę 4.428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych), w tym kwotę 828 zł (osiemset dwadzieścia osiem złotych) należnego podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, świadczonej przez adwokata T. W. z urzędu.

Sygn. akt I C 335/15

UZASADNIENIE

W dniu 19 marca 2015 r. wpłynął do Sądu Okręgowego w Siedlcach pozew R. B. (1) przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W.. Powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za bezprawne naruszenie jego dóbr osobistych.

W uzasadnieniu pozwu R. B. (1) podniósł, że w okresie pobytu w zakładach penitencjarnych doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, tj. życia, zdrowia, nietykalności osobistej, decydowania o swoim życiu osobistym, prawa do życia w spokoju czyli wolności od strachu. Stwierdził, że był w tych zakładach traktowany w sposób niehumanitarny i poniżający. Dodatkowym przejawem niehumanitarnego traktowania było – zdaniem powoda – umieszczenie go w celi z osobami palącymi wyroby tytoniowe. Powód podał, że do naruszenia jego dóbr osobistych doszło w okresie od 22 sierpnia 2007 r. do 6 listopada 2007 r. w Areszcie Śledczym we W. oraz w okresie od 4 listopada 2008 r. do 9 października 2009 r. w Zakładzie Karnym w B.. Powód stwierdził, że na dochodzoną przez niego kwotę składa się kwota 50.000 zł stanowiąca odszkodowanie za doprowadzenie przez pozwanego do utraty rzeczy stanowiącej przedmiot świadczenia pieniężnego oraz kwota 30.000 zł stanowiąca zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w postaci ochrony życia, zdrowia, ochrony życia prywatnego i decydowania o swoim życiu osobistym, prawa do życia w wolności od strachu.

W dniu 31 sierpnia 2015 r. wpłynęła do Sądu Okręgowego w Siedlcach odpowiedź na pozew zastępującej pozwany Skarb Państwa – Prokuraturii Generalnej RP (ówczesnie Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa), w której nie uznano powództwa, wniesiono o jego oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu (k. 36-41). W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew w pierwszej kolejności podniesiony został zarzut przedawnienia roszczenia. Stwierdzono, że skoro roszczenie powoda dotyczy okresów od 22 sierpnia 2007 r. do 6 listopada 2007 r. (Areszt Śledczy we W.) oraz od 4 listopada 2008 r. do 9 października 2009 r. (Zakład Karny w B.), to jego roszczenia za okres pobytu w jednostkach penitencjarnych sprzed daty 16 marca 2012 r. uległy przedawnieniu. W dalszej części uzasadnienia podniesiono, że powód R. B. (2) nie udowodnił, aby pozwany Skarb Państwa dopuścił się względem niego naruszenia jakichkolwiek dóbr osobistych.

W dniu 10 lipca 2017 r. do akt sprawy wpłynęło pismo procesowe powoda, w którym dokonał rozszerzenia powództwa do łącznej kwoty 160.000 zł. W uzasadnieniu pisma stwierdził, że domaga się zasądzenie kwoty 80.000 zł w związku z bezprawnym postępowaniem Aresztu Śledczego we W. oraz kwoty 80.000 zł w związku z naruszaniem jego dóbr osobistych przez Zakład Karny w B.. Zdaniem powoda – za działalność obu powyższych jednostek penitencjarnych odpowiedzialny jest solidarnie Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. (k. 328).

Na rozprawie w dniu 29 września 2017 r. pełnomocnik powoda popierał powództwo w rozszerzonej formie. Wniósł również o nieuwzględnienie podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia w oparciu o treść art. 5 kc.

Zeznając na rozprawie w dniu 29 września 2017 r. powód podtrzymał swoje stanowisko, że jego roszczenie jest związane z działalnością obu jednostek penitencjarnych w okresie od 2007 do 2009 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powód R. B. (1) odbywa obecnie karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w P..

W okresie od 22 sierpnia 2007 r. do 6 listopada 2007 r. przebywał w Areszcie Śledczym we W., zaś w okresie od 4 listopada 2008 r. do 9 października 2009 r. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w B..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odpowiedzialność jednostek penitencjarnych za naruszenie dóbr osobistych jest odpowiedzialnością deliktową (art. 448 kc w zw. z art. 24 kc) związaną z wykonywaniem władzy publicznej (art. 417 kc), stąd też zastosowanie znajduje art. 442¹ kc regulujący trzyletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych liczony od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

W ocenie Sądu Okręgowego, powód R. B. (1) mógł dochodzić stosownej rekompensaty pieniężnej za naruszenie jego dóbr osobistych, jak również ewentualnych roszczeń za wyrządzone mu szkody majątkowe, związane z aresztowaniem bądź odbywaniem kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym we W. i Zakładzie Karnym w B., w okresie trzech lat od momentu wystąpienia tych zdarzeń. Bez znaczenia jest przy tym kwestia, w której chwili powód dowiedział się o możliwości dochodzenia swoich roszczeń, gdyż rozpoczęcie biegu przedawnienia jest niezależne od świadomości uprawnionego co do przysługującego mu roszczenia.

Oczywistym jest, że powód nie miał obowiązku „poszukiwania” i dokładnego wskazania właściwego statio fisci Skarbu Państwa. Wystarczające w tym zakresie było poprzestanie na wskazaniu jako pozwanego Skarbu Państwa. To na Sądzie ciążyłby obowiązek, po dokonaniu analizy uzasadnienia pozwu, określenia właściwej jednostki reprezentującej w przedmiotowej sprawie pozwany Skarb Państwa. Nie ulega dla Sądu wątpliwości, że powód R. B. (1) miał świadomość, że Areszt Śledczy we W. i Zakład Karny w B. są jednostkami organizacyjnymi Skarbu Państwa.

Mając na uwadze powyższą argumentację stwierdzić należy, że roszczenia powoda przedawniły się z dniem **9 października 2012 r.** (z upływem trzech lat od opuszczenia Zakładu Karnego w B., a w odniesieniu do pobytu w

Areszcie Śledczym we W. jeszcze wcześniej). Pozew w niniejszej sprawie wpłynął do Sądu dopiero w dniu 16 marca 2015 r. (k. 12 – data oddania pisma w administracji ZK w W.), a więc w dniu, w którym od blisko dwóch i pół roku roszczenie było już przedawnione.

Nie było najmniejszych podstaw do uznania, że podniesienie przez Skarb Państwa zarzutu przedawnienia stanowiło przejaw nadużycia prawa. W tym zakresie pełnomocnik powoda, na rozprawie w dniu 29 września 2017 r., poprzestał na lakonicznym powołaniu się na treść art. 5 kc, bez przywołania jakiegokolwiek szerszej argumentacji.

Już tylko na marginesie należy stwierdzić, że zgodnie z art. 24 par. 1 kc "Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie (...)". Z powyższego przepisu wynika jednoznacznie, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem **bezprawnym**. Przesłanka bezprawności działania jest zatem przesłanką konieczną do udzielenia ochrony przewidzianej w powyższym przepisie. Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają definicji dóbr osobistych, a treść art. 23 kc ogranicza się jedynie do stwierdzenia, że dobrami osobistymi człowieka są w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Oczywiście wyliczenie dóbr osobistych osób fizycznych nie jest wyczerpujące. Należy przyjąć, że dobra osobiste to pewne wartości niematerialne łączące się ściśle z jednostką ludzką. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego można stwierdzić, że cześć, dobre imię i godność człowieka uznawane są za najważniejsze dobra osobiste.

Stosownie do regulacji zawartej w treści art. 6 kc – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W ocenie Sądu, powód R. B. (1) nie podolał obowiązkowi wynikającemu z powyższego przepisu i nie wykazał w sprawie żadnej z obligatoryjnych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa reprezentowanego przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W.. W szczególności nie udowodnił, aby doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych. Na okoliczność podnoszonych zarzutów powód nie przedstawił w sprawie jakichkolwiek dowodów, co skutkowało uznaniem jego twierdzeń za gołosłowne.

Mając na uwadze powyższą argumentację, Sąd nie znajdując podstaw do przypisania pozwanemu Skarbowi Państwa odpowiedzialności na podstawie art. 23 kc i 24 kc, bądź jakiegokolwiek innej, jako nieudowodnione powództwo R. B. (1) oddalił. Wobec sytuacji materialnej powoda wynikającej ze złożonego przez niego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i źródłach utrzymania, Sąd na podstawie art. 102 kpc odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. Orzekł również Sąd o stosownej należności na rzecz pełnomocnika powoda ustanowionego w niniejszej sprawie z urzędu.